

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

#### Důvody:

V souzeném sporu jde o rozřešení otázky, zda žalobcův dluh proti dovolateli zanikl tím, že žalobce po případě jeho manželka s jejím otcem Františkem H. předložili v srpnu 1935 vkladní knížky žalovanému ústavu a prohlásili, že vklady na nich má býti žalobcův dluh vyrovnán, a když tomu nebylo vyhověno, zda zanikl žalobcův dluh tím, že vkladní knížka č. 11.772, znějící na 40.136 Kč 20 h, byla dne 17. srpna 1935 uložena u okresního soudu v M. L. pod Nc II 267/35, a když druhou knížku č. 1611, znějící na 13.420 Kč 60 h, složil žalobce u téhož soudu dne 30. srpna 1935 pod Nc II 273/35. Podle nenapadeného zjištění prvního soudu odpovídá soudní uložení těchto knížek předpisům § 1425 obč. zák.

V uvedeném prohlášení jest spatřovati příkaz dovolatelce jakožto bance, aby vklady z knížek byly vyzvednuty a aby z nich byl vyrovnán žalobcův dluh, aby tak nastal zánik dovolatelovy pohledávky vůči žalobci, a zároveň aby zanikla pohledávka z vkladních knížek proti bance až do výše žalobcova dluhu. Tato dispozice se stala ještě před tím, než bylo na banku vyhlášeno příročí ve smyslu zákona č. 240/1924 Sb. z. a n., kteréž bylo vyhlášeno až 4. září 1935, a má tedy tato dispozice právní účinnost (§ 2, odst. 2, uved. zák.), a k přijetí tohoto příkazu stačilo, že ony knížky byly do soudního uschování složeny, ježto banka odepřela vyhověti příkazu.

Účelem oné celé dispozice bylo zapravení žalobcova dluhu a bylo ve skutečnosti placením dluhu hodnotou na vkladních knížkách uloženou, tedy vpravdě opět plnění v penězích ve smyslu § 1412 obč. zák., to jest toho, co byl žalobce dlužen.

Realisace oněch knížek byla pro dovolatele v době složení vždy možná, neboť běželo o knížky jeho ústavu, což ostatně sám přiznává, nebo v dopise ze dne 22. srpna 1935 učinil žalobní návrh, aby zaplatil hotově polovici dluhu, a že druhou polovici mu zaúčtuje vkladními knížkami. Podle toho nebylo tu žádné právní překážky k realizaci uvedených knížek a dovolatelchtěl jen při této transakci získati — aspoň z polovice žalobcova dluhu — hotových peněz, k čemuž však žalobce nebyl ochoten a ani povinen, ježto setrval na plnění uvedeným způsobem. Správně proto odvolací soud dospěl k závěru, že tu nastal zánik dluhu žalobcova. Odvolací soud při posuzování věci přesně rozlišuje ve smyslu nauky a platné praxe (rozh. č. 7103 Sb. n. s.) stav nezpůsobilosti platební od stavu tísně platební čili přechodné neschopnosti platební, a správně dolíčil dle zjištěných okolností, že na straně dovolatelově nebyla v rozhodujícím okamžiku nezpůsobilost platební.

#### Čís. 16714.

Kdy má společník zrušené veřejné obchodní společnosti právní zájem na brzkém určení (§ 228 c. ř. s.), a) že neručí jako veřejný společník za závazky převzaté jedním z kolektivních likvidátorů oné spo-

lečnosti v likvidaci bez souhlasu druhého likvidátora, b) že jest proti němu neúčinný rozsudek pro zmeškání, vydaný po doručení žaloby toliko proti likvidátorovi, jenž závazky převzal, jímž byly nároky z oněch závazků třetí osobě pravoplatně přiznány proti společnosti v likvidaci.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv II 980/36.)

Žalobce Antonín O. starší se na žalované domáhá určovací žalobou výroku, že žalobce jako veřejný společník veřejné obchodní společnosti, která byla zapsána v obchodním rejstříku pod firmou Antonín O. v B. a jež byla dne 23. ledna 1929 zapsána jako v likvidaci s kolektivními likvidátory Antonínem O. starším (žalobcem a Antonínem O. mladším, 1. neručí za zápůjčky 7.000 Kč, 6.000 Kč a 10.000 Kč, které žalovaná dala dne 17. května, 24. května a 13. června 1929 Antonínu O. ml. v zastoupení dotčené společnosti v likvidaci, 2. že rozsudek ze dne 27. června 1929 Ck III 134/29 vydaný pro zmeškání proti uvedené společnosti v likvidaci, jest proti žalobci neúčinný a že 3. žalovaná není oprávněna požadovati ze žalobcova jmění zaplacení své pohledávky zapůjčené v celkové výši 23.000 Kč s přísl. (uvedené v rozsudku pro zmeškání). K odůvodnění žaloby přednesl: Dne 23. ledna 1929 vstoupila veřejná obchodní společnost, jejímiž veřejnými společníky byl žalobce a Antonín O. mladší, do likvidace a do obchodního rejstříku byli oba dosavadní společníci zapsáni jako kolektivní likvidátoři. Za likvidace zapůjčila prý žalovaná Antonínu O. ml. shora uvedené částky pro likvidující společnost. Ani žalobkyně, ani spolulikvidátor Antonín O. ml. neuvědomili však žalobce o těchto zápůjčkách, ani si nevyžádali jeho souhlasu, ač žalobkyně věděla, že zastupovati onu společnost jsou oprávněni toliko oba likvidátoři společně. Byla tedy tato zápůjčka neplatná, neboť příjemce zápůjčky Antonín O. ml. překročil vědomě své oprávnění. Přes to podala žalovaná žalobu na dotčenou firmu v likvidaci, při čemž nepravdivě v žalobě uvedla, že k zastoupení společnosti v likvidaci jest oprávněn samostatně jen Antonín O. ml., takže byla doručena žaloba pouze Antonínu O. ml. Ten v dorozumění se žalovanou se nedostavil k roku, takže žalovaná společnost nebyla zastoupena, neboť žalobce nebyl nikým o nařízeném roku zpraven. Byl proto dne 27. června 1929 rozsudek pro zmeškání, jímž byla žalovaná firma Antonín O. v likvidaci odsouzena zaplatiti žalobkyni 23.000 Kč s přísl. Žalobce neručí za neplatnou zápůjčku svým jměním, ježto její sjednání neschválil a o sporu nebyl uvědoměn. Žalovaná nechce to však uznati, nýbrž naopak tvrdostí vede na žalobce exekuce. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Soud první stolice zamítl žalobu jako zbytečnou a neúčelnou, ježto všechny právní otázky, o něž jde v souzené rozepři, byly již ve sporu C XVI 110/31 pravoplatně všemi třemi stolicemi rozřešeny, co se týká druhé části žalobní žádosti je nepřipustná, ježto jde podle její stylisace o žalobu pro zmatečnost, která jest podána opožděně. Odvolateli jest přisvědčiti jen v tom, že žalobce nejso stranou v rozepři Ck III 134/34,

nebyl oprávněn k žalobě pro zmatečnost, a dále že rozhodnutí o námitkách proti povolení exekuce podle § 36 ex. ř., C XVI 110/31, není pro souzený spor předurčující, ježto v něm šlo o nepřípustnost exekuce povolené podle rozsudku ze 27. června 1929, Ck III 134/29, kdežto s souzeným sporu jde o určení, že žalobce neručí za zápůjčky 23.000 Kč s přísl. přisouzené nynější žalované právě uvedeným rozsudkem, a že řečený rozsudek není proti žalobci účinný. Není proto pro spor, o nějž tu jde, rozhodující, co jest v důvodech rozsudku vydaného ve sporu C XVI 110/31 uvedeno. Pak ovšem ani odvolatel z odůvodnění rozhodnutí nejvyššího soudu, v němž tento soud vyloučil možnost zkoumati ve sporu o žalobě podle § 36 ex. ř., zda byla zápůjčka uzavřena likvidatory v mezích jejich působnosti, nemůže dovozovati, že byl odkázán nejvyšším soudem k podání žaloby. Pokládá-li odvolatel podle onoho odůvodnění rozhodnutí nejvyššího soudu za možné podání nové žaloby, nelze z něho ještě nijak vyvoditi přípustnost určovací žaloby proti žalované. Jak již z obsahu žaloby vyplývá, byla rozsudkem pro zmeškání ze 27. června 1929, Ck III 134/29, pravoplatně odsouzena protokolovaná firma Ant. O., knihtiskárna a tovární výroba hracích karet v B., v likvidaci, zaplatiti dnešní žalované Aloisii O. 23.000 Kč s přísl., dále že žalobce byl veřejným společníkem uvedené veřejné společnosti v době vynesení rozsudku, že byly podle něho proti němu žalovanou vedeny exekuce. Ze spisu C XVI 110/31 plyne totéž, a dále že žalobce podal proti exekucím povoleným podle shora uvedeného rozsudku pro zmeškání námitky podle § 36, čís. 1, 3 ex. ř., které byly ve všech stolicích zamítnuty. Již tento přednes žalobcův a uvedené zjištění stačí k rozhodnutí o určovací žalobě na zjištění, že žalobce jako veřejný společník uvedené společnosti neručí za zápůjčky 23.000 Kč s přísl., sjednané bez jeho souhlasu jako kolektivního likvidatora druhým veřejným společníkem a likvidátorem Antonínem O. mladším, a že onen rozsudek pro zmeškání proti němu je neúčinný. Určovací žalobou jest možno se domáhati určení, že tu jest nebo není nějaký právní poměr nebo právo, uznání pravosti listiny nebo zjištění její nepravosti, a to jen tehdy, osvědčí-li žalobce právní zájem na takovém zjištění (§ 228 c. ř. s.). Je tedy účelem určovací žaloby odstranění právní nejistoty nynějšího stavu mezi stranami. Shora uvedeným rozsudkem bylo však pravoplatně rozhodnuto o nároku do vydání rozsudku pochybném a sporném, kterého se nynější žalovaná strana domáhala proti veřejné obchodní společnosti v likvidaci a který je vykonatelný i proti žalobci jako veřejnému společníku, ručícímu již podle čl. 85, 110, 144 obch. zák. za veškeré dluhy veřejné obchodní společnosti. Pokud nebyl onen rozsudek zrušen mimořádnými opravnými prostředky, ať už z důvodu práva formálního (§§ 529, 530 c. ř. s.), či z důvodu práva hmotného námitkami proti nároku podle § 35 ex. ř., nelze pochybovati ani o právu, ani o povinnosti dotčeným rozsudkem zjištěné a nelze se proto ani určovací žalobou domáhati na žalované zvrácení toho, so jí bylo rozsudkem pravoplatně přirčeno. Byla-li zápůjčka mezi nynější žalovanou a druhým likvidátorem (jejím manželem) bez spolupůsobení a souhlasu žalobce jako druhého likvidátora uzavřena platně či nikoliv a porušil-li druhý likvidátor

meze svého oprávnění, ježto likvidační firma mohla býti zastupována jen kolektivně, a je-li tedy zápůjčka dluhem veřejné obchodní společnosti v likvidaci, či osobním dluhem likvidátora, který ji přijal, týká se jen vnitřního poměru mezi veřejnými společníky, nikoli však osob třetích, zejména ne žalované jako věřitelky, jejíž nárok byl již rozsudkem pravoplatně určen. Schází tu proto důležitý předpoklad určovací žaloby, totiž právní zájem na určení, ručí-li žalobce jako veřejný společník veřejné obchodní společnosti v likvidaci za zápůjčku přiznanou pravoplatným rozsudkem žalované proti uvedené společnosti, a mimo to schází tu i nejistota o uvedeném právním poměru mezi nimi. Poněvadž, jak vyloženo, nevyhovuje souzená žaloba určovací zákonným podmínkám, byla právem zamítnuta, třebas tak učinil prvý soud z jiných důvodů než soud odvolací.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

### Důvody:

Mylný je právní názor dovolatelův, že za plnění uvedené v rozsudku pro zmeškání, č. j. Ck III 134/29-2, krajského soudu civilního v B. neručí již proto, že onen rozsudek nezní proti »veřejné obchodní společnosti Ant. O.«, nýbrž proti »firmě Ant. O. v likvidaci«, která veřejnou společností není. Neboť již v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 12. ledna 1934, č. j. Rv II 781/32-1 (č. 13176 Sb. n. s.) a v rozhodnutí č. 11385 Sb. n. s., bylo vyloženo, že z právních jednání, jež uzavřeli likvidátoři v mezích své zákonné působnosti, jsou společníci zavázáni právě tak jako z právních jednání zákonných zástupců společnosti za jejího trvání, šlo-li o obchody, jež směli likvidátoři nově ujednat. Nezáleží proto na formálním pojmenování likvidační firmy, nýbrž na věcné okolnosti, že veřejná obchodní společnost likvidací zanikla a že nastoupila likvidační firma.

Než především jest se zabývatí přezkumem názoru odvolacího soudu o nedostatku právního zájmu žalobce na požadovaném brzkém zjištění právního poměru nebo práva (§ 228 c. ř. s.). Odvolací soud odůvodnil nedostatek tohoto právního zájmu jednak tím, že žalobce není v žádné právní nejistotě o svém ručení za závazek uložený likvidační firmě uvedeným rozsudkem pro zmeškání, č. j. Ck III 134/29-2, dokud tento rozsudek není zrušen ve sporu na žalobu o zmatečnost anebo o obnovu, anebo na žalobu opoziční. Odvolací soud pohlíží na věc tak, jakoby šlo o obdobu věci rozsouzené (§ 411 c. ř. s.), ale ve formálním právu není obdoba přípustná. Ani jinak nelze názor odvolacího soudu schváliti. Právní nejistota tu ovšem není, ale jen co do formálních právních účinků rozsudku proti žalobci, totiž potud, že podle onoho rozsudku lze vésti exekuci i na žalobce za podmínek § 11 ex. ř. Právní nejistota jest však v tom, zdali onen rozsudek má i hmotněprávní účinky proti žalobci, t. j. zdali žalobce přes formální přípustnost exekuce není přece k plnění povinen s hmotněprávního hlediska. A tuto nejistotu způsobuje právě onen rozsudek, poněvadž nezní proti žalobci, netvoří

právo v poměru mezi ním a tehdejší žalobkyní, neřeší uvedenou otázku a neplyne z něho, že žalobce ručí bezpodmínečně za všech okolností za dluh likvidační firmy, a poněvadž na základě něho lze vésti proti žalobci za předpokladu § 11 ex. ř. exekuci, dokud nebude vysloveno pravoplatným soudním rozhodnutím, že dotčený rozsudek jest proti žalobci Antonínu O. staršímu neúčinný (§ 39 č. 1 ex. ř.). Kdyby onen rozsudek byl odstraněn, pak by odpadl i právní zájem žalobcův na onom zjištění a žalobce by se pak nemohl domáhati neúčinnosti rozsudku, kterého by tu již nebylo.

Druhý důvod nedostatku právního zájmu podle § 228 c. ř. s. spatřuje odvolací soud v tom, že otázka, zda uzavření zápůjčky jedním likvidátorem bez souhlasu druhého likvidátora se stalo platně, se týká vnitřního poměru mezi veřejnými společníky, nikoli však osob třetích, a že není prý proto žádné nejistoty o právním poměru žalobce k žalovanému. Názor ten je však mylný, poněvadž vnitřního poměru se týká jen úprava správy a oprávnění k jednání za společnost podle čl. 100 obch. zák., nikoliv ale zastoupení společnosti nebo likvidační firmy na venek. Tu mají význam ustanovení čl. 115 a 144 obch. zák., jež se týkají právního poměru zevnějšího, z něhož nelze nic vyvoditi pro nedostatek právního zájmu žalobcova ve smyslu § 228 c. ř. s.

Jest proto o žalobě rozhodnouti věcně, při čemž se podotýká, že po věcné stránce žalobce neopírá žalobu o to, že zápůjčky uzavřené Antonínem O. mladším v úhrnné částce 23.000 Kč jsou právními jednáními, k nimž likvidátoři vzhledem k účelu likvidace (čl. 137 obch. zák.) nejsou vůbec oprávněni, nýbrž že žaloba jest opřena o to, že zápůjčky ty jsou nezávazné, poněvadž je uzavřel jediný likvidátor Antonín O. mladší bez souhlasu druhého kolektivně oprávněného likvidátora Antonína O. staršího, a dále o to, že valuta nebyla vyplacena.

Poněvadž oba nižší soudy, vycházejíce z jiných právních názorů, nezabývaly se uvedenými skutečnostmi, bylo zrušiti nejen napadený rozsudek, nýbrž podle § 510, odst. 1, c. ř. s. i rozsudek prvního soudu.

### Čís. 16715.

Vydražitel nemovitosti, jemuž přísluší podle schválených dražebních podmínek užitky a důchody nemovitosti ode dne udělení příklepu, má proti nájemci, jehož nájemní právo v pozemkové knize vložené převzal, nárok na nájemné splatné za dobu po příklepu, třebaže bylo v pozemkové knize vyznačeno, že nájemné bylo na celou dobu nájemní zapláceno předem. Nájemce, jenž jest nucen po druhé platiti nájemné, může požadovati z nejvyššího podání náhradu škody tím utrpěné v pořadí § 216 č. 4 ex. ř.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, R I 1132/37.)